

подібних осіб, мабуть, є ще більш гострою, ніж потреба профілактики на ранніх етапах. Найбільш суворою, але одночасно і суттєвою мірою є залучення особи до кримінальної відповідальності.

УДК 343.9 (043.2)

Шведова Г. Л., к.ю.н., доцент,
Чорноморський національний університет
імені Петра Могили, м. Миколаїв, Україна

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Враховуючи сучасні наукові підходи до визначення поняття «кримінально-правова охорона» [1, с. 109], можна стверджувати, що кримінально-правові норми як елемент кримінально-правової охорони службової діяльності відіграють важливу роль у формуванні іншого елементу цієї системи – методів кримінально-правової політики в цій сфері.

Тенденція до встановлення відповідності норм кримінального закону європейським стандартам, посилення кримінальної відповідальності за посягання на права і свободи громадян та інші масштабні зміни кримінального законодавства ускладнюють роботу правоохоронців щодо виявлення та розслідування службових злочинів.

З іншого боку, недооцінка ролі кримінального закону та низька ефективність діяльності органів кримінальної юстиції призводить до констатації того, що держава в протидії корупції як би бореться сама з собою.

Аналіз законодавчих змін до сучасного Кримінального кодексу України та відповідних оцінок вчених дає підстави погодитись з тим, що, з одного боку, існує тенденція до вирішення складних політичних, культурних проблем за рахунок посилення кримінальної відповідальності, тобто шляхом застосування кримінального закону [2, с. 8], а, з іншого, «стабільна кримінально-правова форма знаходиться у дисонансі з соціальними процесами в українському суспільстві» [2, с. 9].

Разом з тим, закладені в сучасному кримінальному законі підвалини підвищеної кримінальної відповідальності за окремі суспільно небезпечні посягання не завжди відповідає принципу гуманізації кримінальної відповідальності.

Особливо предметною стає розмова на цю тему у зв'язку із внесенням змін до кримінального законодавства, що встановлює відповідальність за службові злочини. Звертають на себе увагу неоднозначно сформульовані законодавцем санкції статей однорідних злочинів, коли підкуп службової

особи юридичної особи приватного права та особи, яка надає публічні послуги, законодавець вважає менш суспільно небезпечними, де покарання у виді позбавлення волі за ч. 1 ст. 368-3 та ч. 1 ст. 368-4 КК України встановлено до двох років, ніж надання неправомірної вигоди службовій особі за ч. 1 ст. 369, де покарання у виді позбавлення волі встановлено від двох до чотирьох років. Та сама особливість стосується і побудови санкцій статей, що встановлюють відповідальність за «Зловживання владою або службовим становищем» (ст. 364 КК України) та за «Зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми» (ст. 364-1 КК України). Окрім цього, деякі норми, що встановлюють кримінальну відповідальність за службові злочини, зокрема, ст. 368-2 «Незаконне збагачення», взагалі порушують окремі конституційні принципи, зокрема, принцип презумпції невинуватості. А ефективність окремих кримінально-правових норм у Розділі XVII КК України, що підтверджують і статистичні дані, зокрема, ст. 370 «Провокація підкупу», вже давно викликає сумніви багатьох вчених. Тому доцільним буде позитивно вирішити питання про декриміналізацію провокації підкупу для сприяння ефективності протидії службовій злочинності в цілому.

Поряд із декриміналізацією «провокації підкупу» нещодавно постала проблема декриміналізації «незаконного збагачення», склад злочину якого виник у зв'язку із прийняттям нового антикорупційного законодавства.

Із змісту даної норми виходить, що реалізація цієї кримінально-правової заборони ускладнюється, по-перше, у зв'язку із існуючим принципом презумпції невинуватості, коли згідно ст. 62 Конституції України ніхто не зобов'язаний доводити свою невинуватість у вчиненні злочину, та, по-друге, у зв'язку із недосконалістю забезпечення механізму декларування доходів, коли у службової особи зберігається можливість пояснити з'ясовану невідповідність належних їй майнових цінностей своїм офіційним доходам використанням власних накопичень або накопичень близьких осіб [3, с. 27]. Такого висновку можна дійти, спираючись на аналіз існуючої проблеми вченими О. Дудоровим, В. Борковим та О. Ведерніковою. Тут можна погодитись із концепцією професора О. Дудорова в тому, щоб або відмовитись від існування такої кримінально-правової заборони взагалі, при цьому, не порушуючи взяті на себе зобов'язання Україною у зв'язку із ратифікацією 18 жовтня 2006 року Конвенції ООН проти корупції 2003 року, адже даний припис Конвенції носить рекомендаційний характер, або вдосконалити інститут цивільно-правового порядку вилучення безпідставно набутого майна [3, с. 24].

Проаналізована ситуація підтверджується і показниками в результатах запобіжної діяльності щодо службової злочинності, адже її рівень на сьогодні суттєво не зменшився. Тому слід концептуально, обґрунтовано, і

головне – професійно підходити до будь-яких змін кримінального законодавства, адже за результатами аналізу законотворчої діяльності від моменту прийняття КК України у 2001 році серед науковців і практиків на сьогодні закріпилася думка про необхідність створення вже нового КК України.

Отже, можна дійти висновку, що стабільність кримінального законодавства позитивно впливає в цілому на механізм кримінально-правової охорони службової діяльності, на єдність судової практики, ефективність правосуддя та узгодженість роботи усієї системи органів кримінальної юстиції у напрямку спільної мети – запобігання службовій злочинності.

Література

1. Кузнецов В. В. Кримінально-правова охорона: проблеми визначення поняття // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – Серія Право. – Вип. 30. Том 2. – 2015. – С. 107-110.

2. Баулін Ю. В. Кримінальний кодекс України: сучасний стан та перспективи / Ю. В. Баулін // Проблеми науки кримінального права та їх вирішення у законотворчій та правозастосовній діяльності: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 8-9 жовт. 2015 р. / редкол.: В. Я. Тацій (голов. ред.), В. І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін. – Х.: Право, 2015. – С. 7-11.

3. Дудоров О. О. Кримінальна відповідальність за незаконне збагачення: за і проти / О. О. Дудоров // Правова політика української держави: міжнар. наук.-практ. конф., 19-20 лютого 2010 р.: тези допов. – Т. 1. – Івано-Франківськ: Прикарпатський національний ун-т імені В. Стефаника, 2010. – С. 24-28.

УДК 343.(043.2)

Юзікова Н. С., к.ю.н.,
Дніпропетровський національний
університет імені Олеся Гончара, м. Дніпро, Україна

ОКРЕМІ ПИТАННЯ БЕЗПЕКИ ТА КРИМІНАЛЬНИХ ЗАГРОЗ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Кримінологічна наука та суспільство дійшли висновку, що сучасна модель правопорядку є недостатньою для безпечного майбутнього суспільства. Державна політика безпеки потребує концептуального доповнення у вигляді системного віктимологічного запобігання злочинності та забезпечення національної безпеки держави.

Питання безпеки та кримінальних загроз німецькими вченими розглядаються під кутом раціональної протидії злочинності органами поліції. Петер-Алексіс Альбрехт зазначає, що доцільним є роз'яснення кримінальних загроз, при детальному розгляді яких можна раціонально